КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

з географії для 6 класу

на І/ІІ семестри 2023/2024 навчального року

Календарно-тематичне планування складено: за модельною навчальною програмою «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795

Підручник: Географія : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / С. П. Запотоцький, М. В. Зінкевич, О. М. Романишин, Н. М. Титар, О. В. Горовий, І. М. Миколів; наук. ред. К. В. Мезенцев, І. С. Круглов. — Тернопіль : Астон, 2023. — 299 с.

Основні завдання навчального предмета «Географія» в 6 класі:

• засвоєння знань про основні географічні поняття, закономірності розвитку, взаємозв'язки між природними компонентами, природокористування та навколишнє середовище;

• формування уміння використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні ресурси – для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних;

• застосування географічних знань для пояснення та оцінювання процесів і явищ у природі;

• розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних, пізнавальних, дослідницьких, творчих, комунікативних та підприємницьких здібностей учнів у процесі географічних спостережень,

вирішення проблемних завдань, самостійного здобуття нових знань із географії;

• формування здатності й готовності до використання географічних знань і вмінь у повсякденному житті для соціально відповідальної поведінки у навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; вирішення конкретних практичних завдань;

• виховання екологічної культури, національної свідомості та почуття патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів і країн світу;

• формування навичок отримання і застосування інформації у процесі ухвалення життєво-важливих рішень;

• набуття досвіду різноманітних форм діяльності (індивідуальної і колективної), досвіду пізнання й самопізнання;

• формування системи цінностей, обачливої екологічної поведінки, культури, здорового способу життя.

№ з/п	*Дата*	*Тема уроку*	*Очікувані результати навчання*	*Види навчальної діяльності*	*Домашнє завдання*
І СЕМЕСТР					
ВСТУП (3 год)					
1		**Географія як наука про Землю.**	• з'ясовує і пояснює значення географічних знань у житті людини.	**Робота з інформацією:** «Географія в сім'ї наук про Землю». **Віртуальна мандрівка** з використанням вебресурсів («Google Earth») **Бесіда** «Чому це важливо?» https://www.worldwildlife.org/initiatives/climate https://education.nationalgeographic.org/resource/modern-explorer/ сучасний дослідник	П.1
2		**Методи географічних досліджень.**	• взаємодіє в групі для розв'язанням навчальної проблеми відповідно до своєї ролі; • знаходить, збирає і зберігає географічні дані різних типів; • критично оцінює географічну інформацію, отриману з різних джерел	**Робота в групах для розв'язання проблеми:** «ЗАХИСТ ДИКОЇ ПРИРОДИ ЗАРАДИ ЗДОРОВОЇ ПЛАНЕТИ» https://www.worldwildlife.org/species «Що ви можете зробити прямо зараз, щоб захистити планету» https://www.nationalgeographic.com/environment/article/how-to-climate-change-activist-questions-answered	П.2
3		**Особливості організації власних географічних спостережень**	• використовує карту, картографічні онлайнсервіси та онлайн-ресурси для організації власних географічних досліджень	**Робота з інформацією:** **https://www.windy.com/** **Бесіда: «**Навіть невеликі зміни можуть допомогти зменшити шкоду, завдану нашій планеті» **https://www.bbcearth.com/get-involved**	П.3

РОЗДІЛ І. ЗЕМЛЯ НА ГЛОБУСІ Й КАРТІ (13 год) **Тема 1. Глобус – модель Землі (3 год)**					
4		**Форма і розміри Землі. Навколосвітня подорож Ф. Магеллана**	• розуміє зміст поняття «геоїд»	**Робота в групах для розв'язання проблеми:** Яке географічне значення кулеподібної форми Землі? **Користування моделями:** https://www.mozaweb.com/	П. 4
5		**Рухи Землі та їх наслідки.**	• досліджує об'єкти і явища, використовуючи відповідні моделі, зокрема й цифрові; • використовує глобус як джерело інформації; • пояснює як рухи Землі впливають на її природу й життя людей.	**Користування моделями:** https://www.mozaweb.com/	П.5
6		**Глобус та його види, умовні знаки. Визначення напрямів на глобусі.**	• добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань; • здійснює пошук самостійно або з допомогою вчителя інформації географічного змісту на глобусі.	**Робота з картографічною інформацією**: що і як позначено на глобусі? Визначення напрямків на глобусі. Інтерактивний інструмент «Земна куля» - mozaik 3D	П.6
Тема 2. Зображення Землі на карті (10 год)					
7		**Зображення земної поверхні на космічних знімках та глобусі, картах, планах місцевості.**	• співвідносить інформацію на карті, плані, глобусі та космознімку.	**Практична робота** «Порівняння зображень однієї ділянки місцевості на різних зображеннях земної поверхні»	П.7
8		**Визначення напрямків на картах та на місцевості**	• добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань	**Розв'язування задач** на визначення напрямків на картах та місцевості	П.8
9		**Визначення напрямків на картах та на місцевості**	• добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань	**Користування приладами:** «Визначення сторін горизонту за компасом» **Практичні роботи на місцевості**	П.8

				«Орієнтування на місцевості», «Визначення азимутів». https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/313dfa4e9d97416687ee77c129a04824 широта та довгота	
10		**Масштаб та його види.**	• використовує вміння перетворювати й представляти різні види масштабів	**Розв'язування задач** на перетворення одного виду масштабу в інший. **Практична робота** «Порівняння зображень однієї ділянки місцевості на картах різних масштабів».	П.9
11		**Визначення відстаней між об'єктами на глобусі та карті й плані місцевості.**	• добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань	**Користування моделями**, вимірювальними приладами: Визначення відстаней між об'єктами на глобусі, карті й плані місцевості з використанням циркуля - вимірювача, курвіметра, нитки https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/3548cce47b6a434ca5c712816817cd9e меридіани та паралелі	П.10
12		**Шкільні географічні карти, географічні атласи, картографічні онлайн -ресурси.**	• використовує картографічні онлайн -сервіси та онлайн - ресурси для організації власних географічних досліджень; • пропонує правила взаємодії в групі і дотримується їх	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Командна гра - квест «Навколосвітня подорож» за допомогою карт світу. http://k9.github.io/globe-viewer/	П.11
13		**Загальногеографічні та тематичні карти. Легенди загальногеографічних та тематичних карт.**	• логічно структурує власне повідомлення; використовує карту як джерело інформації;.	**Робота з інформацією:** Розпізнавання умовних знаків на картах. Читання інформації з тематичної карти	П.12
14		**Географічна карта в житті людини.**	• з'ясовує і пояснює з допомогою вчителя чи інших осіб значення	**Проєктна діяльність**: Карти у житті та господарській діяльності людини.	П.13

			сучасних картографічних зображень в житті людини		
15		**Підсуковий урок із теми «Вступ. Земля на глобусі й карті».**		***Діагностувальна тематична робота 1***	
16		**Корекція досягнення очікуваних результатів навчання**			Ст.68
Розділ ІІ. Оболонки Землі. Тема 1. Літосфера (12 год.)					
17		**Будова літосфери.**	• розуміє зміст понять «літосфера».	**Моделювання:** Будова літосфери. Mozaik 3D- будова Землі як планети **Практична робота (початок):** Ведення та аналіз даних календаря погоди за місяць. (для теми “Атмосфера)	П.14
18		**Літосферні плити, механізм та наслідки їх переміщення.**	• розуміє зміст понять «літосферна плита»; • встановлює з допомогою вчителя взаємозв’язки явищ і процесів, що відбуваються у літосфері	**Моделювання:** Процеси у літосфері «Рух літосферних плит». Mozaik 3D- літосферні плити **Практична робота:** «Позначення на контурній карті меж літосферних плит». https://education.nationalgeographic.org/resource/continental-drift/ дрейф континентів https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/692b3ff1cd60449da2e882085f631c4e межі тектонічних плит	П.15
19		**Землетруси**	• розуміє зміст понять «землетрус», «епіцентр землетрусу»; • використовує здобуті знання і набутий досвід для збереження	Презентування інформації з різних джерел «Наслідки катастрофічних землетрусів». Mozaik 3D- землетрус **Робота з інформацією:**	П.16

			життя й здоров'я свого та інших людей під час землетрусу	Розроблення «пам'ятки» жителю і туристу про ознаки наближення землетрусу (буклет, постер, флаєр). https://www.volcanodiscovery.com/earthquakes/major.html землетруси в світі https://education.nationalgeographic.org/resource/mapmaker-major-earthquakes/ великі землетруси	
20		**Вулканізм. Сейсмічні пояси світу**	• розуміє зміст понять «вулкан», «кратер», «жерло», «гейзер», «сейсмічний пояс»; • здійснює пошук географічної інформації з різних джерел; • використовує здобуті знання і набутий досвід для збереження життя й здоров'я свого та інших людей під час виверження вулкану; • знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті вулкани Етна, Мауна -Кеа, Карадаг .	**Дискусія:** Чому люди живуть на схилах вулканів попри небезпеку їхнього виверження? **Моделювання:** Процеси у літосфері «Вулкан». Mozaik 3D -вулканізм **Робота з інформацією:** Створення лепбуку/буклету активно діючих вулканів світу. Розроблення «пам'ятки» жителю і туристу про ознаки виверження вулкану (буклет, постер, флаєр). **Практична робота:** Позначення на контурній карті сейсмічних поясів, окремих вулканів https://www.volcanodiscovery.com/popocatepetl.html вулкан Попокатепетль	П.17
21		**Зовнішні процеси на земній поверхні.**	• розуміє зміст понять «ерозія», «зсув», «вивітрювання» розрізняє види вивітрювання та ерозії;	**Моделювання:** Процеси у літосфері «Зсув», «Водна ерозія». **Робота у групі** для розв'язання	П.18

			• створює самостійно / в групі, з допомогою вчителя чи інших осіб матеріальні навчальні моделі для дослідження процесів у літосфері; • використовує здобуті знання і набутий досвід для збереження життя й здоров'я свого та інших людей під час утворення зсуву	проблем: Як попередити про загрозу зсуву місцеву громаду? **Робота з інформацією:** Розроблення «пам'ятки» жителю і туристу про ознаки утворення зсуву (буклет, постер, флаєр)	
22		**Абсолютна і відносна висота точок. Горизонталі. Шкала висот і глибин.**	• розуміє зміст понять «абсолютна і відносна висота точок», «горизонталь».	**Практична робота:** Визначення за планом місцевості, фізичними картами абсолютної і відносної висоти окремих об'єктів. https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/6eb0ce4f15fe494d8c29012d2f308728 висота та глибина	П.19
23		**Форми рельєфу поверхні Землі. Рельєф суходолу. Рівнини. Фізична карта світу, півкуль, України**	• знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті рівнини (Амазонська низовина, Східно - Європейська рівнина, Бразильське плоскогір'я, Придніпровська височина і Придніпровська низовина); • використовує картографічні онлайн -сервіси та онлайн - ресурси для моделювання, організації власних географічних досліджень;	**Практична робота:** Позначення на контурній карті рівнин. Групування форм поверхні на фізичній карт (України, материка, світу) за висотою **Користування цифровими моделями** «Планета Земля» і «Google Maps», Mozaik 3D	П.20
24		**Рельєф суходолу. Гори**	• розрізняє гори і рівнини за висотою; • використовує фізичну карту як джерело інформації; знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті гори (Гімалаї,	**Практична робота:** Позначення на контурній карті гір. Дослідницька станція Скелястих гір https://www.fs.usda.gov/research/rmrs https://education.nationalgeographic.org	П.21

			Карпати, Кримські) • використовує картографічні онлайн -сервіси та онлайн - ресурси для моделювання, організації власних географічних досліджень; • презентує результати своєї • роботи у запропонований спосі	/resource/expedition-everest/ експедиція Еверест	
25		**Рельєф дна океану.**	• використовує карту океанів як джерело інформації; • знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті Маріанську западину	**Mozaik 3D- карта морського дна.** **Практична робота:** Позначення на контурній карті западин	П.22
26		**Мінерали і гірські породи. Корисні копалини.**	• розуміє зміст понять «мінерал», «гірська порода»; • розрізняє гірські породи за походженням; • складає з допомогою вчителя чи інших осіб план дослідження; встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються у літосфері.	**Дослідження:** Як «народжується» граніт, базальт, пісок, вапняк, торф, кам'яна сіль? Чому глина буває кольоровою? Корисні копалини в облаштуванні житла (господарських будівель).	П.23
27		**Підсумковий урок із теми «Літосфера»**		***Діагностувальна тематична робота 2***	
28		**Корекція досягнення очікуваних результатів навчання**			Ст.119
Розділ ІІ. Оболонки Землі. Тема 2. Атмосфера (14 год.)					
29		**Склад і будова атмосфери**	• розуміє зміст понять «атмосфера», «озоновий шар»	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Чому атмосферу ділять на окремі шари?	П.24

				https://ozonewatch.gsfc.nasa.gov/ Веб-сайт спостереження за озоновою дірою. https://climatekids.nasa.gov/menu/atmosphere/	
30		**Нагрівання атмосферного повітря. Добовий хід температури повітря, причини його коливання.**	• встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються в атмосфері; • планує географічне дослідження процесів в атмосфері з допомогою вчителя; • виконує з допомогою вчителя чи інших осіб спостереження, фіксує одержані результати; добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань; • представляє результати дослідження у запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових пристроїв.	**Перетворення температури** https://earthobservatory.nasa.gov/biome/metric.php **Практична робота:** Ведення та аналіз даних календаря погоди за місяць. (розпочинається у темі "Літосфера) **Моделювання процесів:** Нагрівання атмосферного повітря. **Mozaik 3D –сцена рух сонячних променів на різних широтах Землі** **Робота у групі** для розв'язання проблем: Чому на вершинах гір холодніше, ніж біля їх підніжжя? **Користування вимірювальними приладами:** Зняття показів термометрів. **Розв'язування задач:** Визначення середніх температур повітря, амплітуди температур повітря за певний період часу, зміни температури повітря	П.25
31		**Річний хід температури повітря, причини його**	• розуміє зміст понять «амплітуда температур повітря», «середні	https://neo.gsfc.nasa.gov/view.php?datasetId=MOD_LSTD_M	П.26

		коливання. Середні температури, амплітуди температури.	температури», «теплові пояси»; • будує графічні моделі: графік зміни температури повітря; аналізує з допомогою вчителя результати досліджень атмосфери за запропонованими критеріями; • представляє результати дослідження у запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових пристроїв	Температура поверхні Землі **Практична робота:** Складання й аналіз графіка добового і річного ходу температури повітря. https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/8e395e492c79436b836347642d426ecc карта температури повітря Земля	
32		**Атмосферний тиск, його зміни у тропосфері.**	• розуміє зміст понять «атмосферний тиск» встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються в атмосфері; • добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань.	**Моделювання процесів:** Дія атмосферного тиску в домашніх умовах. **Розв'язування задач:** Зміни атмосферного тиску з висотою. **Користування вимірювальними приладами:** Зняття показів барометра	П.27
33		**Вітер: причини виникнення, напрямки, сила, швидкість.** **Роза вітрів.** **Експрес** **-тест**	• розуміє зміст понять «сила вітру», «бриз»; • моделює атмосферні явища самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб; • будує графічні моделі: розу вітрів; • аналізує з допомогою вчителя результати досліджень атмосфери за запропонованими критеріями; • представляє результати дослідження у запропонований спосіб, зокрема з використанням	**Дослідження:** Як визначити швидкість вітру за місцевими ознаками? **Моделювання процесів:** Виникнення вітру. **Mozaik 3D – циркуляція атмосфери** **Проектування** місця розміщення підприємства, яке викидає шкідливі речовини в атмосферне повітря, у своїй місцевості з урахуванням рози вітрів. **Практична робота** «Складання й аналіз рози вітрів».	П.28

			цифрових пристроїв.	**Користування вимірювальними приладами:** Зняття показів флюгера https://education.nationalgeographic.org/resource/putting-wind-work/ вітер в роботі https://education.nationalgeographic.org/resource/hurricane/ ураган	
34		**Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря та її зміни**	• розрізняє абсолютну і відносну вологість повітря; • добирає математичний апарат для розв'язання навчальних завдань.	**Розв'язування задач:** Визначення відносної вологості повітря. **Користування вимірювальними приладами:** Зняття показів гігрометра https://earthobservatory.nasa.gov/global-maps/MYDAL2_M_SKY_WV Водяна пара	П.29
35		**Хмари, їхні форми, хмарність. Туман.**	• розрізняє види хмар	**Робота з інформацією:** Презентування інформації з різних джерел: Визначення видів хмар за наочними посібниками. **Моделювання процесів:** Утворення хмар і опадів **Mozaik 3D – типи хмар, утворення опадів** https://earthobservatory.nasa.gov/global-maps/MODAL2_M_CLD_FR Хмарна фракція	П.30
36		**Опади, їхні види, вимірювання.**	• розрізняє види опадів; • моделює атмосферні явища самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб; • будує графічні моделі: діаграми	**Практична робота** Складання й аналіз діаграми хмарності й опадів. **Користування вимірювальними приладами:**	П.31

			хмарності, опадів; • аналізує з допомогою вчителя результати досліджень атмосфери за запропонованими критеріями;	Зняття показів опадоміра.	
37		**Погода, її елементи.**	• розуміє зміст поняття «погода»; • представляє самостійно або з допомогою вчителя інформацію про погоду в різних формах.	**Дослідження:** Мінливість погоди на інтерактивних картах погоди. **Практична робота** Характеристика погоди у даній місцевості з використанням метеоприладів / з допомогою онлайн-застосунків погоди. www.windy.com	П.32
38		**Клімат. Кліматична карта світу, України.**	• розуміє зміст поняття «клімат»; • представляє самостійно або з допомогою вчителя інформацію про клімат в різних формах	**Робота з інформацією:** Презентування інформації з різних джерел: «Як працюють метеорологи?». https://climatekids.nasa.gov/weather-climate/ Різниця між погодою та кліматом	П.33
39		**Небезпечні і рідкісні атмосферні явища.**	• обирає самостійно або з допомогою вчителя ідеї, способи, засоби для розв'язання навчальної / життєвої проблеми щодо погодних явищ; • представляє результати дослідження у запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових пристроїв.	**Проєктна діяльність:** Розпізнавання та правила безпечної поведінки під час несприятливих атмосферних явищ, які характерні для вашої місцевості (буклет, постер, флаєр). **Дослідження:** Як запобігти зневоднення організму людини, теплового і сонячного удару в умовах спекотної погоди	П.34

40		**Людина і атмосфера**	• представляє результати дослідження у запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових пристроїв.	**Дослідження:** Як впливає парниковий ефект на розвиток овочівництва, квітникарства закритого ґрунту у своїй місцевості? Як можна використовувати енергію сонця й вітру? Глобальне потепління: погляди кліматологів. https://climatekids.nasa.gov/air-pollution/ - що спричинює забруднення повітря?	П.35
41		**Підсумковий урок із теми «Атмосфера»**		***Діагностувальна тематична робота 3.***	
42		**Корекція досягнення очікуваних результатів навчання**			Ст.188
Розділ ІІ. Оболонки Землі. Тема 3. Гідросфера (14 год.)					
43		**Складові гідросфери. Світовий океан. Острови в океані. Карта океанів.**	• розуміє зміст понять «гідросфера», «море», «затока», «протока»; • розрізняє частини Океану; знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті Чорне, Азовське, Середземне моря; Керченську, Гібралтарську, Магелланову, Берингову протоки; Біскайську, Бенгальську затоки; острови Велика Британія, Гренландія, Мадагаскар, Джарилгач; півострови Скандинавський, Кримський, Аравійський,	**Mozaik 3D – Світовий океан** **Практична робота:** «Позначення на контурній карті назв океанів, морів, проток, заток, островів». https://climatekids.nasa.gov/menu/water/ Вода. Короткий огляд https://education.nationalgeographic.org/resource/island/ острів	П.36

			Індостан.		
44		**Властивості вод Світового океану.**	• розуміє зміст поняття «солоність океану».	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Чому океанічна вода замерзає при температурі нижче 0°С? **Робота з інформацією:** Віртуальна мандрівка «Глибинами океанів» (перегляд панорамних фото і відео). ЖакІв Кусто – видатний дослідник Світового океану. https://mynasadata.larc.nasa.gov/phenomenon/ocean-circulation-patterns https://education.nationalgeographic.org/resource/ocean-impacts-climate-change/ вплив клімату на океани	П.37
45		**Рухи води у Світовому океані.**	• розрізняє види руху води в океанах; • знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті течії Гольфстрім, Західних вітрів	**Mozaik 3D – сцена морських течій** **Практична робота:** «Позначення на контурній карті назв течій». https://earthobservatory.nasa.gov/images/151414/ebb-and-flow-in-the-chausey-islands - припливи та відпливи на островах Чаузі https://education.nationalgeographic.org/resource/cause-effect-tides/ причини припливів	П.38
46		**Життя в океанах і морях.**	• використовує самостійно або з допомогою вчителя здобуті знання і набутий досвід для	https://www.bbcearth.com/our-blue-planet - наша блакитна планета, онлайн-подорож	П.39

			розв’язання життєвої проблеми; • формулює з допомогою вчителя чи інших осіб очікувані результати дослідження;		
47		**Ресурси Світового океану. Господарська діяльність людини у Світовому океані.**	• використовує самостійно або з допомогою вчителя здобуті знання і набутий досвід для розв’язання життєвої проблеми; • формулює з допомогою вчителя чи інших осіб очікувані результати дослідження;	**Робота з інформацією:** «Океан в небезпеці».	П.40
48		**Води суходолу. Річка: річкова долина, річкова система, басейн річки, вододіл. Живлення, водний режим річки**	• з’ясовує і пояснює з допомогою вчителя значення знань про гідросферу в житті людини, підприємницькій діяльності	**Дослідження:** Віртуальна подорож річкою. **Практична робота:** «Позначення на контурній карті назв річок» **Моделювання**: Виготовлення макета річкової системи (пластилін, папір, нитки…). **Mozaik 3D – водні потоки річок** **Фотокросинг** «Річки України і світу». **Робота з інформацією:** Розроблення «пам’ятки» про правила безпечної поведінки біля річки, під час повені, паводку, льодоставу й льодоходу. (буклет, постер, флаєр). https://education.nationalgeographic.org/resource/nile-river/ річка Ніл https://education.nationalgeographic.org/resource/understanding-rivers/	П.41

				розуміння річок	
49		**Робота річок.**	• розуміє зміст понять «річкова долина», «річкова система», «басейн річки», «вододіл», «режим річки»; • розрізняє елементи річкової долини, види живлення річок; • знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті річки Дніпро, Дунай, Ганг, Ніл, Амазонка; • обирає самостійно або з допомогою вчителя ідеї, способи, засоби для розв'язання життєвої проблеми щодо безпечної поведінки під час повеней, катастрофічних паводків, льодоставу й льдоходу	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Як рельєф впливає на напрямок і швидкість течії річок? **Практична робота:** «Визначення довжини річки, користуючись масштабом, ниткою, курвіметром»; https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/YellowRiver дельта річки Хуанхе https://education.nationalgeographic.org/resource/delta/ дельта https://education.nationalgeographic.org/resource/waterfall/ водоспад	П.42
50		**Озера, походження озерних улоговин, солоність. Болота, особливості їх утворення та поширення.**	• розуміє зміст понять «озеро», «болото»; • розрізняє види озерних улоговин; • знаходить, показує на картах і позначає на контурній карті озера Шацькі, Каспійське, Байкал. обирає самостійно або з допомогою вчителя ідеї, способи, засоби для розв'язання життєвої проблеми щодо безпечної поведінки перебування на березі водойми, руху болотистою місцевістю.	**Практична робота:** «Позначення на контурній карті назв озер». **Mozaik 3D –сцена про етапи формування озер** **Робота з інформацією:** Як розпізнати непрохідне болото? Яку воно несе небезпеку? Розроблення «пам'ятки» про правила безпечної поведінки біля водойми, при перебуванні в болотистій місцевості. (буклет, постер, флаєр). https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/Iraq болота Месопотамії	П.43

51		**Льодовики. Багаторічна мерзлота.**	• розуміє зміст понять «льодовик», «багаторічна мерзлота»; • розрізняє види льодовиків, підземних вод.	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Які зміни відбудуться на нашій планеті у випадку танення льодовиків Гренландії і Антарктиди? **Mozaik 3D - льодовик** **Проєктна діяльність.** Створення пам'ятки про правила безпечної поведінки під час повеней, катастрофічних паводків, льодоставу, льодоходу, шторму, цунамі, перебування на березі водойми, руху болотистою місцевістю (буклет, постер, флаєр, лепбук) https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/sea-ice-antarctic Антарктичний лід	П.45
52		**Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Термальні та мінеральні води.**	• розуміє зміст понять «підземні води», «мінеральні води», «термальні води»	**Mozaik 3D – види підземних вод** **Дослідження:** Чому міліють криниці?	П.44
53		**Штучні водойми і водотоки.** **Водні ресурси.**	• розуміє зміст понять «болото», «водосховище», «канал»; • розпізнає з допомогою вчителя пізнавальну проблему щодо використання водних ресурсів, охорони водних об'єктів у запропонованій ситуації; • з'ясовує і пояснює з допомогою вчителя значення знань про гідросферу в житті людини, підприємницькій діяльності;	**Дослідження:** Куди потрапляють стічні води? З яких водних джерел здійснюється водопостачання твого населеного пункту? **Моделююча** вправа з використанням фізичної карти «Будуємо греблю на річці: мета, місце, наслідки». **Робота у групі** для розв'язання проблем: Обмін досвідом	П.46

			• виявляє емоційно-ціннісне ставлення до наслідків впливу людини на гідросферу; • наводить приклади подолання наслідків стихійних явищ і процесів у гідросфері.	економії води в родині. **Розв'язування задач:** Як заощадити на воді?/Скільки коштує вода?	
54		**Людина і гідросфера.**	• встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються в гідросфері, унаслідок взаємодії гідросфери з літосферою.	**Екскурсія** до водного об'єкту: Опис водного об'єкта за картою та на місцевості. Екологічні проблеми водойм моєї місцевості.	П.46
55		**Підсумковий урок із теми «Гідросфера».**		***Діагностувальна тематична робота 4***	
56		**Корекція досягнення очікуваних результатів навчання**			Ст.243
Розділ ІІ. Оболонки Землі. Тема 4. Біосфера. Тема 5. Природні комплекси. Тема 6. Антропосфера (14 год.)					
57		**Складові біосфери, взаємозв'язки між оболонками Землі.**	• розуміє зміст понять «біосфера»; • використовує самостійно або з допомогою вчителя уявлення про взаємозв'язки об'єктів і явищ в біосфері для розв'язання запропонованої життєвої / навчальної проблеми.	**Робота з інформацією:** «Верміферма – що це?» **Робота у групі** для розв'язання проблем: Яка роль організмів у перетворенні гірських порід у ґрунті? Яка роль організмів у регулюванні газового стану атмосфери? Чому в екосистемі важливе місце займають рослини? **Практична робота:** Складання ланцюга живлення для лісі/в степу/на лузі/у водоймі своєї місцевості. https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/Biosphere глобальна	П.47

				біосфера https://mapmaker.nationalgeographic.org/map/8ac78d1158ca4b4eb149d8959f0c8c34 біосфера карта	
58		**Біологічні ресурси та закономірності їх поширення**	• розуміє зміст понять «ареал».	**Дослідження** «Які біологічні ресурси використовують у господарській діяльності твого краю?».	П.48
59		**Ґрунти. Властивості ґрунтів. Типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів світу.**	• розуміє зміст понять «тип ґрунту»; • характеризує з допомогою вчителя чи інших осіб властивості ґрунтів, використовуючи відповідну наукову термінологію; • представляє самостійно або з допомогою вчителя інформацію про ґрунти своєї місцевості.	**Робота з інформацією:** Як працювати з картою ґрунтів? **Дослідження:** Стихійні сміттєзвалища, забруднення ґрунтів своєї місцевості.	П.49
60		**Земельні ресурси. Людина і біосфера.**	• бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії; • презентує приклади власного досвіду зі збереження тваринного, рослинного світу та ґрунтів своєї місцевості.	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Як визначити тип ґрунту на дачній ділянці, та покращити його родючість? **Проєктна діяльність:** Презентація участі в акції «Посади дерево». Презентація досвіду компостування органічних відходів у домогосподарствах, шкільних їдальнях.	П.50
61		**Екскурсія: у краєзнавчий музей/у природу**	• взаємодіє в групі для розв'язання навчальної проблеми	**Робота у групі:** підготовка до екскурсії, визначення очікувань.	
62		**Географічна оболонка –найбільший природний комплекс Землі, її межі та**	• розпізнає самостійно або з допомогою вчителя ті із запропонованих проблем щодо	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Інтелектуальні практикуми (квест, пазл,	П.51

		властивості.	природних комплексів, які можна розв'язати дослідницьким способом; • розуміє значення співробітництва у розв'язанні навчальної проблеми; • взаємодіє в групі для розв'язання навчальної проблеми.	проєкт). Складання схем взаємозв'язків у оболонках Землі: «Літосфера -атмосфера»; «Літосфера -гідросфера»; «Літосфера -біосфера»; «Атмосфера -гідросфера»; «Атмосфера -біосфера»; «Гідросфера -біосфера. **Практична робота**: Аналіз схем кругообігу води, кисню, карбону в природі («ілюстрування прикладами схем кругообігу води, кисню, карбону в природі»).	
63		**Природні комплекси як наслідок взаємозв'язків між компонентами природи та їх види.**	• встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються в природному комплексі; • встановлює самостійно або з допомогою вчителя певні закономірності в природі, підтверджує їх самостійно дібраними прикладами	https://earthobservatory.nasa.gov/biome Місія біома **Проєктна діяльність:** Опис/характеристика/есе /міні -розповіді пам'ятки природи, унікального природного комплексу (ділянка лісу, заплава, водойма, гора, печера тощо).	П.52
64		**Зональні природні комплекси.**	• встановлює з допомогою вчителя взаємозв'язки явищ і процесів, що відбуваються в природному комплексі;	**Групова робота.** Складання характеристики зональних екосистем: тропічних пустель, саван і рідколісся, вологих екваторіальних лісів (джунглів)	П.53
65		**Екскурсія в довкілля.**	• взаємодіє в групі для розв'язання навчальної проблеми.	Садити чи не садити? https://earthobservatory.nasa.gov/biome/plant_it_basic.php	

				Практична робота: Характеристика одного з природних комплексів своєї місцевості за алгоритмом» (письмовий опис, відеоролик, фото презентація, малюнок, модель тощо).	
66		**Антропосфера –географічний та соціальний простір життя і діяльності людини.**	• пояснює зміст поняття «антропосфера»; • обирає з допомогою вчителя чи інших осіб наукове пояснення існуванню зони контакту людини з природою; • використовує наукові факти для формулювання власних суджень щодо зв'язків антропосфери з іншими оболонками Землі	**Робота з інформацією:** Лепбук/ буклет «Світ, в якому я живу». Дослідження: Земля для людей, чи людина для Землі?»/ «Що чекає планету Земля в майбутньому? https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/Dubai урбанізація Дубая	П.54
67		**Господарська діяльність людини в антропосфері та її взаємозв'яки з іншими оболонками Землі.**	• взаємодіє в групі для розв'язання навчальної проблеми; • створює самостійно / в групі чи з допомогою інших осіб презентації щодо впливу людини на компоненти географічної оболонки в запропонований спосіб, зокрема з використанням цифрових технологій і пристроїв;	**Моделювання:** Створення ментальних карт «Людина і навколишнє природне середовище». **Mozaik 3D – людська діяльність**	П.55
68		**Охорона природи та невиснажливе природокористування.**	• оцінює взаємозв'язок людини з іншими сферами навколишнього середовища; • пропонує власні заходи зі збереження природного середовища своєї місцевості.	**Робота у групі** для розв'язання проблем: Експертна оцінка стану природного середовища своєї місцевості «Еколог, біолог, географ, хімік…».	П.56

				Енергозбереження для мене – це… «Аукціон ідей»: «Збережемо природу планети». Екологічна акція у своїй громаді.	
69		**Підсумковий урок із тем «Біосфера», «Природні комплекси», «Антропосфера».**		***Діагностувальна тематична робота 5***	
70		**Корекція досягнення очікуваних результатів навчання**			Ст.292
				Глосарій https://earthobservatory.nasa.gov/biome/vocabulary.php	
				Глобальні карти https://earthobservatory.nasa.gov/global-maps	
				https://earthobservatory.nasa.gov/images/151463/cyclone-biparjoy-churns-toward-india-and-pakistan	